

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПО Л И Т И К У И Б Ћ И Ж Е В Н О С Т.

Цетиње, 10 марта.

Политичко небо јевропско све се више разведрава. Све су државе заузеле својим унутарњим пословима, те сваком згодом радо показују једна према другој своје мирољубиве тежње. Свака живо настојава да се што боље искористи благодетним временом мира, да га употреби на своје унутарње опорављање, појачање целокупне снаге, те да би је и ненадни случај колико толико спремно нашао. При свему томе што све државе показују вјерне знаке истинског мира, опет — као да једна другој не вјерују — свака се најозбиљније спрема, колико да ће за најкраће вријеме заратити с њим. И то се све чини баш зарад одржања мира, који је тако јако потребит готово свакој држави, особито из кола „тројног савеза.“

— Њемачка светковина отварања сјеверног канала, што се припрема овога љета, није ништа друго до манифестација мира. Одавн Русије, па чак и Француске, која кривички мрзи све што се зове њемачко, такође је један важан знак мира. Томе ваља додати и друге неке околности, које показују, да су све државе раде да у склад доведу с другима своје тежње и кретања у спољној акцији, и да пажљиво избјегавају и најмању ситуацију, која би им међусобни неспоразум могла произвести. Мира хоће и Русија, та најмоћнија водесила, јер ако је ико осјетио стварне благодети мира, то је заједно и она; — мира хоће и Њемачка, коју растрзавају сваки даном година тенка социјална питања, а још у оскудици сложеног и заједничког рада у једном правцу; — мира хоће и онегољубива Француска, која у миру — бар за још неко вријеме — гледа најбољу гаранцију, уз право услов за своје ојачање и моћ, да би првом згодом могла дати стварног задовољења своме увријеђеном националном поносу; — мира хоће и Италија, јер је игра у коју „тројног савеза“ екупо стаје, и довела је је скоро до ивице пропасти; — мира хоће Аустро-Угарска, — мира хоће Турска, а и Инглеска.

Ето тако, сви мјеродавни фактори, водесиле, желе мира, и озбиљно су настале да га баш утврде. Хоће ли моћи у томе успјети, и у колико — најбоље ће вријеме показати.

И наше су жеље за мир, у колико се падамо, да ће нам бити више корисан до сад, и у то га име поздрављамо; у противном — много му се не радујемо.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 10 марта.

АУСТРО-УГАРСКА. Бечко новинарство опомиње се познате бечке револуције 1 марта 1848 г. која је промијенила апсолутистички правац у владавини аустријској и положила нови, слободнији темељ данашњој модерној Аустрији. „Н. Сл. Преса“ као преставник либералних начела, а с њом и све либералне новине, другарице пене, заједно се сјећају тога дана, напомињући велике користи по народ отуда дошле, само се пједи, што данашњи нараштај то не признаје, већ обрће плећа и њенолибералној странци и либералима пачелима. По томе изгледа, да либерална странка није задовољна наоца онда одушевљених, истинитих либерала, и да је пријеме измијенило и једне и друге, јер док су се једни наслађавали пошљедицама те револуције, други су и даље зло подносили, па су се — заситили.

У Загребу и у Хрватској, 1 тек. мј. била је сједишница саборског петиционог одбора, у којој се, између осталог, вијетало и о употреби ћирилице и српске заставе, на основу преставке неких црквених општина. Председавао је предједник госп. В. Ђурђевић, а од стране владе присуствовао Хрватски Бан Куен-Хедерварм. Бан је том приликом изјавио, да је преставка односно ћирилице изливина, јер је она §. 3. закона од 1887. ујамчена. На примједбу одборника г. Конрада Филипа, да се истинице српске заставе не би смјело одобрити, јер је то застана друге државе, Бан је одговорио, да је застана српске краљевине с грбом и орлом, а ова није, те по томе да је неосновано мишљење говорника и да се може српска застана петицирати.

Држи се као сигурно, да ће Тесар присуствовати свечаности отварања сјеверног канала, а неки листови тврде, да је Њемачки Цар лично позвао на ту свечаност Тесара, и да му се је овај обећао доћи.

Пут патријарха Вранковића у Будимпешту ради одобрења сазива српског народног црквеног сабора како да ће остати безувјешан, јер — како повосад листови јављају — влада угарска није вољна никако за сазив сабора, пошто се боји демонстрација против црквених реформа и у опште црквене политике данашње владе угарске.

ИТАЛИЈА. Краљ Италије Умберто I. на свој рођен-дан издао је указ помиловања свијех, које су војни судови осудили због преода на Сицилији и у Маса Карара. Осуђени до 3 године биће ослобођени, а осталим биће смањена казна за 1/3.

Неке новине јављају, да је Војвода од Аосте, при повратку са погребца Едигерца Албрехта, дошло Краљу Умберту два својеручна писма Тесара и њемачког Цара, те нагађају, да ће у њима бити било говора о продужењу тројног савеза.

Док се Криспи нада, да ће опозиционе фракције међусобним неспоразумом њему од користи бити, дотле се непрестано држе митинзи против његове политике. Тако је био у Милана велики митинг, од 2000 најодбрањивих грађана, на коме се је Криспи осудно једногласно. Са истим митингом изјавили су своју солидарност сва три шефа опозиционих странака: Рудина, Запардети и Палберти.

ЊЕМАЧКА. У овој царевини све то више се узрујаност свих слојева опажа: нешто због аграрног питања, нешто због законског предлога против револуционарних елемената, а највише услед огромних материјалних издатака, које сваке године у овој држави осјетно расту, а све зарад „одржања јевропског мира.“ По сриједи је свега тога јако разгранат и учвршћен социјализам са свима својим контра државним тежњама. А ће су још толике друге странке, које још веће расуло и пошљедицама престављају, поводом чега „Московске Вједомости“ умјесно то стање сликају басном о тици, риби и раку.

РУСИЈА. Још се не зна поенгурно ко ће заступити Лобанова у Бечу. Како неке новине тврде распоред је по томе већ готов, те би у Беч имао

доћи барон Моренхајм, досадашњи руски посланик у Паризу; на мјесто његово — Нелидов, посланик руски у Цариграду; на мјесто овога — гроф Муравијев, посланик у Кодању, а у Берлину Њаз Александр, главни церемонијаш Царев.

Како јавља руска телегр. агенција, Порта ће покренути енергичну дипломатску акцију против агитације бугарске у Македонији.

ФРАНЦУСКА. У франц. комори било је вијетање о прорачуну морнарице. Том приликом истакнуто је тврђење, да је француско бродовље доста снажније према непријатељском. Министар поморства, Бесард, изјавио је, да бродовље на средиземном мору и оно на сјеверу може да се мјери с ма којим бродовљем на свијету. Даље се у извјештају о топишштву тврди, да је француска артиљерија најбоља на свијету. Ови извјештаји поздрављани су у комори бурним одобравањем.

Предједник републике госп. Форезаваће за 8 мај г. год. врховни војни свјет у којему ће и сам бити, да испита сво уређење и снагу војске француске, особито о Мадатаекајској експедицији и опште реорганизацију колонијалне војске. Војнички кругови француски поздрављају овај глас са особитијем задовољством, а Figaro му је посветио нарочити врло лијепи чланак, у коме истиче благотворне пошљедице тога одважног корака Предједника републике.

БЕЛГИЈА. У свој земљи је велико незадовољство, особито радничког стадежа, за то, што влада неће да поднесе комори предлог за опште право гласања бар за општинске изборе, и због предлога о анексији Конго државе. Како јављају, свуда се за 1 априла припређује општи штрајк раденички, који се јавио иррпровиједа.

ДОПИСИ.

Подгорица, 1 марта 1895 год. После донешена она два-три дописе из Подгорице, уђутао сам, и ништа нам одовд не јављам — и ако сам посљедњег пута обећао, да ћу нас чешће о појединим стварима извјештавати, а које би у неколико јавно мишљење занимале.

Као што је познато, Подгорица је једно од најживљих мјеста у Њемачкој, варош је свагда препуна свијета како из околине тако и ван границе, а гдје је овако ту се без сумње има о чему и писати.

Подгорица не само да је напредна у погледу економије и издустрије, она је свој напредак показала и на путу просвјете, а ово да објасним:

Још 2 фебруара 1892 год. заузимањем самих грађана Подгоричких у опште младежи — основана је овдје пјевачка дружина, а из поштовања према великом и неумрлом српском пјеснику Бранку Радичевићу, узела је и име „Бранко.“

Од дана свота постанка на све до данас, ова малена и сиротна, али при том вриједна и напредна дружина, борила се је грлим тешкоћама, пролазила кроз разне неприлике, па због својим напорним трудом и савладава, а некојима посједе дуге и очајне борбе и подлога, али и тада дух код дружине није малаксавао.

Подгоричка пјевачка дружина, као што се напријед вели, повила је из круга младежи подгоричке — већином сиромашних раденика, који цијелога дана плотом кроз платно пробада или који чекићем и другим алаткама ваз дуг дан ради и бије да би само насутим хљебом зарадити мога; овако састављена дружина из сиромашних раденика је ли имала средства да се за намјењену цијез потпуно организује? Не,

није их имала, средства су била веома мала и ништавна, али пожртвовање велико и неосијечено, онај сиромашни раденик од својих уста одвајао је, остајао више пута и гладан а није пожалио да на олтар ове установе приложи коју сумицу, што је са поносом чинио.

И оваким средствима, састављена дружина из само двајестину чланова, плаћала је себи учитеља, набављала учила и друге разне школске потребе, плаћала стан (школу) и томе подобно, и пролазила овом приликом и очајним путем кроз све неприлике које су је само са овога на свакоме кораку претресале.

Тек од мјесец дана на овамо, натуптено небо над овом просвјетном и сиротном дружином, као да је почело по мало да се водри, ми од тога доба не гледамо у њој само сиромашно раденике, међу њиховим редовима сад се виђају трговци, чиновници и други вишенији грађани, што улива надежду на бољу и сјајнију будућност ове дружине, и ваља ће дати Бог, да се у њеној будућности заборави тешка и мучна прошлост.

Управа дружине реорганизирана је, за предједника је изабрат наш уважени грађанин г. Стеван Ђ. Лукачевић који је до сада небројено пута доказао да му напредак своје вароши и просвјете на срце лежи, и чијим је радом и досадашњим заузимањем Подгорица добила лијепог имена међу страним српским свијетом. За подпредједника изабрат је г. Мико Вучковић одличан подгорички трговац, који је у много до сад прилика одликовао као искрени заштитник просвјете и напретка. За члаове одбора г. Зарија Гвозденовић трговац, и г. Васил Ђиновски живописац, обојица енергични и вишенији грађани ове вароши, а од стране пак самих раденичких чланова г. г. Бошко Вељевећ Илија Златичанин, Спасоје Вукотић и Ристо Ристовић који нам према досадашњем свом раду у дружини дају потпуног увјерења, да ће и даље на овоме пољу пестрајати.

Нова управа на првом свом кораку ударила је правим путем и повела дружину к напретку, одмах првога дана из средишне друштва изабрала је члана Сава Чобрановића на одредив му извјесну покоб, унутрила га је на дуже вријеме на Цетиње да се код капелника г. Вимера што боље у науци усаврши, како би као спреман до бољих прилика отпирвао дужност учитеља друштва. Училица је покушај код општинске и цркве за новчану помоћ дружини примив обавезу да ће друштво свакога великог празника и на свечаним данима у цркви на служби пјевати а на посљетку апел и на грађанство с да би се што већи број чланова, утемељача и помажући упи саво.

На грађанима подгоричким лежи и обавеза да глас и име своје вароши уздигну и ову лијену и племениту установу не само одуже него је и на већи степен унапреде, зашта ће им вјечита хвала и дика међу омладиним и љубитељима просвјете остати.

На завршетку, нека је топла хвала г. капелнику Вимеру на труду око допивања ове дружине у првом њеном почетку, исто тако г. Илији Златичанину, који није жалио труда те је у оскудици учитеља дуго вријеме без никакве награде друштво у пјесми обучавао, а на посљетку старој управи и њеном предједнику г. Зарија Радичевићу учитељу који борећи се са наномениутим тешкоћама одржао друштво у цијелин и к путу га напретка поведоме.

Ш.

Градац, 3 марта 1895 год. — Уз основну љепанску школу подигнута је од тесаног, квадратног камена пространа саборна црква парохије грачке — храм св. Параскеве, у којој је ових дана довршио иконостас познати црногорски умјетник госп. Василије К. Ђиновски. Скулптурна, као и цео иконостас, израђен је по плану катедралне манастирске цркве на Цетињу. Поред хваљене кичице нашег вриједног умјетника иконостас се одликује богатом позлатом. На знак Г. В. Ђиновског да ће иконостас бити довршен у сриједу 1 ов. мј. мал да не сви дошли су парохијани ове цркве и свршетак радње поздравили са пушчањем револвера.

Сутри дан одређен је био дан од прославе на коју су била позната многа одабранија лица ове нахије, између којих

г. г. командир и капетан пошљу честитке, као и да много жале, што им је збо дужности немогуће присуствовати њиховој прослави. Прослава је отпочела освешћењем иконостаса и богаташтем службом, коју су одслужили г. г. Ј. З. Вукчевић и Ј. Р. Вукчевић. После саужбе пиле се је ракија, где Петар Марковић наздравља Грачанима са обећањем, да прилаже храму св. Параскеве звоно од 140—160 ф. Лијени овај примјер тако је заједнички гатуо и одушевио Грачанине, да је на мах пазо, без Петра Марковића око 360 ф. добровољног прилога, на свршетку чега наједном одјекују око 200 револвера. За овим се је приступило батогатој трнези, за којом се наједном ејали до 70 особа, а остали Грачани гологлави су дворили и лећели над својим гостима. За трнезом су пале неколико здравица. Г. уч. М. Вукчевић упоређивши наше врјеме и доба наших предака у погледу културног напретка нашао је у здравље нашег Витешког Господара, којему у том гитандеском кораку највиша заслуга и признање припада, на што су присутни громогласно одговорили „живио!“ — Другу је здравницу, као захвалу на сложном и велериједном заузимању, нашао Грачанима г. Ђиновски. За тим је г. Вукчевић у име Грачана захвалио г. В. Ђиновском, са увијерењем да је народ особито задовољан и замијет његовом умјетничком радњом.

Између осталог дознао сам од општег признања, што се је иконостас сад свршио, да припада заузимању г. попа Стева Какије; као и то, да особито заузимање по упуству г. поп. Ст. Раичковића, да прослава што свечаније изађе припада Јоку Ђуричићу.

Евала кичици г. В. К. Ђиновског!
Евала Грачанима на овако примјерном раду и заузимању!

—р—

† **Бенерал Ђуро Хорватовић.** У прошлом броју овога листа јавили смо смрт Бенерала Ђура Хорватовића, и том приликом обелили, да ћемо у овом броју више коју рећи о њему, што овиме и чинимо.

Поклоник се родно у Сријему, а био је син једног личког официра. О бомбардању Београда (1862) — пошто је свршио био војну академију и постао у аустријској војсци поручником — даде оставку и приђе у Србију. Од тада је постепено авансовао, док у српско-турском рату и пуковничком постаде. Био је један од главних савјетника генерала Черњајева, а вазда се одликовао у свакој битци као изванредни старешина, јер је и сам лично у бојевима учествовао. Особито се прочуло његово јунаштво у бојевима око Алексинца. Турци су га звали „Хрват-паша“ и велики су страх имали од њега. Прије десет година пропозведен је био у чин Бенерала.

Пок. Хорватовић одликовао се и на политичком пољу. Он је био и Министар војни, посланик Србије на руском двору и нар. посланик у Скупштини, по полит. начелима напредњак. У несрећном српско-бугарском рату, последице недаћа српске војске, био је позват из Петрограда и именовао заповједником своје војске.

Умро је напрасно од удара каплџе у срце. Сахрањен је свечано уз велико учешће свих слојева друштвених.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРИЦА“

НЕШТО ИЗ ИСТОРИЈЕ.

Пише Мираш Вукић.

(Наставак.)

Књажевски грб нађе се без господара; а то је било гдуху доба за Црногорце; тама је била не само за Црну Гору, но и за њене сопствене дјелове: Куче, Клименте, сва Брда и сву Зету наоколо од Кома до мора.

То врјеме трајало је скоро 2 вијека. Владике се мијењали, по избору старјешина и војвода, а многи и по ерећи својој.

По одласку Ђурђеву остаде Вавила. За Вавилом сједовашу: Герман, Паво, Василије, Никодим, Ромил; којег на сједи Пахомије Команин 1560 год.¹⁾

Посље Пахомија долази Венијамин — 1582 год.

Посље Венијамина Руфин Његучи. — 1631 год.

Посље Руфина Мардарије Корнећанин. — 1659 год.

Овај Мардарије пишао је посланике Пани у Рим, да се с римском црквом еједини, а Рим да му даје помоћ противу Турака.

У то исто доба Стефановић, епископ лички и далматински, и митрополит босански пишао је посланике у Риму да се с римским Папом еједини.

¹⁾ У Милаковића историји Црне Горе стоји 1563 г. стр. 82.

У хрисовуљима цетинскога манастира писаним да имају забележене године владања код свих митрополита — онај који би то објединао учинио би с малим трудом лијепо корист учитељима и школској дјечи — особито. М. В.

Србија у њему губи једног одличног првака, војска — узоритог војсковођу и јунака, држава — мудрог и зрелог политичара.

Мир и вјечни покој Бенералу Ђуру Хорватовићу! П.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Помоћ књижевницима.) Руски Цар Никола одредио је, да се сваке године издаје по 50 хиљада рубаља помоћи заслужним руским књижевницима. — Ова обилата сума добро ће потпомоћи напредак руске књижевности, која и иначе гигантским корацима иде у напредак.

Цезаре Канту чувени италијански историк умро је у 90-тој години свог живота. Био је ученик Босијети и Манзонија. Највише је изучавао литерарну историју. Издао је на глас са првог великог дјела: „Storia universale“ која је доживјела многа издања, а преведена је на неколико језика јевропских.

Славни књижевни свјетскога гласа, знаменити Сахер-Мазох преминуо је у Горњем Хеселу, на свом имању. Рођен је у Јавову 1836. У 19-тој години постао је доктор философије. Малоруска нар. појасија и Гогољ много су на њ утицали. Био је најчистији реалиста. Многе су му приповијетке преведене на француски, српски и друге јевропске језике. Свршио је живот у лудници.

(Листови.) СРПСКИ АРХИВ за цјелокупно лекарство. Орган српског лекарског друштва. Уређује проф. др. М. Јовановић-Батут.

Орган „Српског Лекарског Друштва“ „Српски Архив“ за цјелокупно лекарство“ по досадашњем свом облику и по начину, како је излазио, није одговарао својој задаци. Нити је одржавао живу и непрекидну везу између самих чланова друштва као дјелова једнога тијела, нити је српске лекаре на врјеме и по потреби упознавао са правцима, радovima и тековинама лекарске струке у великом свијету. С тога и није могао назвати живи и интензивни задружни рад у самом „Лекарском Друштву“, а још мање је могао подстаћи појединог лекара ван престонице, да поред својих обичних, често мучних, дневних дужности — заложу један дио своје снаге и у више циљева свога позива: — да поради на усавршавању и унапређењу своје струке као науке и вјештине.

Не би ли се српски лекари једном отели од тога застоја у његовању своје струке; не би ли се створило неки стожер, око којег би се све боље лекарске снаге у земљи и ван ње груписале: ријешило је „Српско Лекарско Друштво“ на свом годишњем главном скупу, да један дио „Срп. Архива“ за цјелокупно Лекарство“ издаје као часопис у свескама од 1—3 табака два пута мјесечно. Те свеске биће облика овога позива, а доносиће — према могућ-

ности и потреби — све, што се за то врјеме у медицинском свијету као важније истакне.

Како би садржина листу била што одабранија и поузданија, ријешило је „Срп. Лекарско Друштво“, да поједине огранке цјелокупног материјала подијели на поједине стручне раднике из своје средине*). Они ће се старати, да критички приберу оно што је најважније и најпоузданије, и да га у листу преставе у правој, истинској свјетлости а у оваком облику, да се њиме може сваки лекар користити. Поред тога „Лекарско Друштво“ и не сумња, да ће „Српски Архив“ од сада наћи читав низ врлиних сарадника и у лекарима, апотекарима и ветеринарима из унутрашњости — на и ван Србије — нарочито у оним питањима, која само они могу ријешавати и ријешити.

„Српски Архив“ излазиће 15. и по сљедећег дана сваког мјесеца, и слаће се члановима (и дописницима) „Срп. Лекарског Друштва“ бесплатно. Иначе стаје годишње: за Србију 6 динара, а за иностранство 10 франака у злату или 10 круна.

Рукописи, претплате, огласи и рекламације упућују се за сада у плаћеним пошиљкама: Д-ру М. Јовановићу-Батуту, Београд.

Изашло је из штампе „ДЈЕЛО“ лист за науку, књижевност и друштвени живот. Фебруар 1895. година П. уређује др. М. Ђ. Милоновић. — Власник Ст. М. Протић. „Дјело“ излази у мјес. свескама од 10—14 табака, а цијена му је год. за земље изван Србије 20 динара, а за њеке 14 на мање — сразмјерно.

Ово је један од најбољих српских књижевних листова, те зато га и овом приликом топло пресоручујемо.

(У српску књижевну задругу) уписали су се још и ова господа:

За оспиваче:

Г. Нико Татар, секр. мин. ун. дјела;
„ Митар В. Мартиновић, командир.

За улагање:

Г. А. Рађеновић, учитељ у Вар;
„ Вуко Вулетин;
„ Перо Поповић, економ болнице.

(Изванредна штампарска машина.) Најновија машина штампарска Гоја и Компа није штампала, разрезаје и пресавија 90.000 егземплара за 1 сат, формата 80—55 цм. То значи: за 24 сата рада 1,600.000 егземплара!

СЈЕВЕРНИ КАНАЛ.

Мјесеца јуна о. г. извршиће се свечано отварање сјевернога канала, којим ће се спојити сјеверно са балтичким морем. Овај је канал једно огромно предузеће данашњег времена.

Благодарећи томе предузећу, путујуће бродове из сјевернога у балтичко море не ће више обилазити око Данске, нити ће се излагати опасном пловљењу по

*) Њихова имена биће публикована, чим се попуне и онима, који се из унутрашњости и са стране на тај посао буду јавили.

Арелан-паша с том војском највише удари на Клименте и Васојевиће, ће буде разбијен, па се врати у Подгорицу. Затим, удри на Ђелопавиће али и туи буде разбијен, а најгоре пострада он и његова војска у бјежању у Косовом лугу.²⁾

Пошлава Турека на запад нашла је јакот отпора у Словенима. Словенска рука заклопила је Беч и сузбила Турчина. Немци и Латини жељели су да се освете Турцима, што им је и изашло за руком али са Словенском мишицем.

Од јарма турског ослободи се: Котари, Приморци, а Славонија, Лика и Крбава осташу за Немце, Маџаре и Латине. Хрвати продуже ратовање на сјевер и запад уз помоћ Срца а у корист туђина.

Млечићи и Хрвати оћерају Турке и затворе их у Нови. — 1687.

Турека војска из Босне са својим вођом Топал-пашом кренула се била у у помоћ Новом, Црногорци дочекају Турке у Камено, разбију сву турску војску, убију Топал-пашу, узму цијелу војничку одору са одећеним турским главама, а Нови остане Хрватима који га предаду Латинима.³⁾

Тог истог доба скадарски паша са 10 хиљада Турака околио црногорски град Будву, који је био у рукама Млечића. Црногорци ударе на Турке и одбране Будву.⁴⁾

1688 год. склопише савез Црногорци, Хрвати и Млечићи да заједно ратују против Турака.

Ратили су кроз Херцеговину и Арба-

²⁾ Милаковић, Историја — Црне Горе стр. 85, каже да је за бој способних Црногораца било тада 8027 а 3660 Брђана, но многи нијесу имали дугих пушак, већ оружје им је било копље, штит и мач.
³⁾ Laugier, т. XII, р. 157—158.
⁴⁾ Граница 1838 год. стр. 89.

тијесним каналима Шкагерака, Категата, Сунда, великог и малог Белта.

Данска ће истина много изгубити и својим трговинским односима усељд смањенога транзита, али зато ће овај велики догађај добро доћи Хамбургу, Либеку и Килу. —

У војно стратигичном погледу, сјеверни канал има особиту важност за Германију. Обје војне капије Германије — Кил и Вил хелмхасен, биће у непрекидној вези, једна с другом, док су до сад биле раздијелене цијелом Јитланијом. Германски ратни бродови од сада ће бити обезбедени од непријатељских напада Данске у њеним водама. Мисао о отварању овога канала, датира се још из средовјекога Ханзенскога савеза. При крају XIV вијека, град Либек извршио је просијек Стекичког канала и тиме везао балтичко море са ријеком Елбом кад Лауенбурга. У XVI стољећу варош Хамбург је у истој цијели регулисала ток ријеке Елстера и Бесте. Валеништајн и Кронфел такођер развијали су о овом каналу. Дански Краљ Кристијан VII отворио је канал Ајдерски. Ну Ајдерски и Стекички канали немају поморски карактер. Према томе 1864 год. пруска је влада ставила дужност инжењеру Лијеицу, да изради пројекат великога поморскога канала по коме би могли да плове највећи ратни бродови. Како је Милтке томе плану противан био то се пети није ни извршило, 1887 год. инжењери Далмштрем, Боден и Венин израдили су нов план, кога је усвојила немачка влада. За израду овога канала потребна је била сума од 156 милиона марака, од којих је пало 50 милиона на саму Пруску, остатак на остале државе германског царства. Германско држ. веће и пруска скупштина пристали су на овај предлог и рад је одмах одпочет.

Дужина овога канала износи 98 километара, његов западни крај доприје до Брунебитела не далеко од утока ријеке Елбе. Улазак у канал и утока Елбе заштићена је утврђењима. Источна страна овога канала наслања се на залив „Килер Фјорд“ око кога је подигнут град Кил. Тај залив представља сам собом једно од највеличанственијих пристаништа у свијету, који неких 15 километара износи у обиму. Улазак у залив заштићават град Фридрихсарт, са два градића: Фалкенштајн и Стоп. Између ових утврђења и града Кила налази се на западној страни Голтенау и ту почиње канал.

У килскоме заливу извршиће се свечаност, на коју је цар Вилхелм позвао иностране флоте. Сјеверни канал дубок је 9, а широк од 22 — 67 метара. Он пролази кроз Ајдерско језеро и разне вјештачки удешене базене. На сваком крају канала удешена су два проуста, један за улазак а други за излазак бродова, њих раставља 12—15 метара дебео зид. Осим тога преко канала у разним мјестима постројено је 14 покретних прелаза и мостова за железнице.

Трасирање канала свршено је 1887 год. и 1 јула те године покојни цар Вилхелм положио је темељ првом проусту у Голтенау. Свршатак израде овога канала заказан је за 1895 годину што се и обистинило. („Срп. Заст.“)

нију и од његових руку пало је на пољу Грахову 15 хиљ. Турака.⁵⁾

Владика Висарион Баица главом је платио ново савезништво са хришћанима. На хљебу и соли би отрован у свом стану на Цетињу.⁶⁾

Ново савезништво разјарило Турке, те скадарски паша Сулјеман ударио на Црну Гору с великом војском — 1690. Невјерјаци потурчењаци проводили Турке кроз црногорске клане до брда Вртијелке, кад је Цетиње за свог Владика плакало.

Црногорци чекаху Турке у Вртијелци;⁷⁾ на њих удрише и Турци и потурчењаци, посље ужасне борбе заробљеници потурчењаци кланяху у Иван-беговој цркви.

Турци и потурчењаци на лагум дигше Иван-бегову задужбину али је Иван-бегова задужбина у јуначкијем пресима, докле је на свијету вјерна Црногорца.

Дању и пољу нападају на Турке Црногорци: нико не жали смрт са Турцима.

И Бајо Пивљанин не пожали своје главе у боју са Турцима, нити остави за собом иједног од својих 60 другова.

Црногорци својим јуначким нападањем изгњездише Сулјеман-пашу и силу његову из Цетиња.

⁵⁾ Н. Stieglitz. Ein Besuch auf Montenegro, S. II, а 67.

⁶⁾ Историја каже да су Млечићи отровали Митрополита Висариона — но пошто су Млечићи били у договору са скадарским везиром, а о преговарању мира са вазасаницима скадарског везира код Висариона изада су се налазили и неки од потурчењака; те стога сам ја мислила да су Млечани посланици у договору са потурчењацима отровали Митрополита Висариона — а све тадање околности више дају тврђења да су га сами потурчењаци отровали или бар први предложили то средство. М. В.

⁷⁾ Бој на Вртијелци био је 16 (26) септ. 1692 а цетињски манастир разорен на 2 дана посље. Милаковић, Историја Црне Горе стр. 89.

Десет заповиједа за очување здравља.
Др. Јорди у Берну (у Швајцарској) поставља ових 10 правила за здравље:

1. Чист ваздух и кретање; — 2. Умјереност и простота (једноставност) у јелу и пићу; — 3. Мјесто шкљодљивих алкохолних и ља пиј воду, млијеко и једи воће; — 4. Брижљиво његуј чистоћу тијела; — 5. Одијевај се по потреби и разумно; — 6. Стануј у здравом стану; — 7. У свему буди трезвен; — 8. Ради редовно, умјерено и свијесно; — 9. Одмарај се колико је потребно; — 10. Живи у корисном раду и чистој, ненорочној радости.

Чисто држање главе и косе неопходно је потребито. Један лекар, који је много година провео по карантинима, тврди: да чељад, у којих није чиста коса, лако подлегну заразним болестима. — И чистоћа одијела много утиче на здравље човјечије. Хаљинама, и у опште робом, многе су се заразне болести размножиле.

Јабуне су врло здраво јестиво. Јестиво се сvari у желуцу за 10 сата, док за друге зелени треба 4—5 сати. Јабунка је добра и противу честог затвора, поправља и хлади крв много боље но многи љекови, који се за то дају.

Љекарско мишљење о пољубцу. Једне бечке новине управиле су питање на неке универзитетске професоре — љекаре: Како они мисле о пољубцу — да ли је опасан или није. Један је на то питање (Капопија) одговорио, да се љубљењем најлакше преносе припаднице болести, али да га не треба одбацити сасвијем, јер је оно символ симпатије и има особите естетичке вриједности. — Други (др. Најман) врло озбиљно препоручује чување од пољубаца, јер се њима и после много времена може болест пренијети. Сви су у томе сагласни: да треба добро познати с ким се ко љуби, и да се по могућству избегавава љубљење што се више може, особито с болеснима особама.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

КАКО ЋЕШ СЕ ОБОГАТИТИ.

Савјети В. Франклина.

I. Савјети старог радника младоме раднику:

Сјети се да је вријеме новац. Онај који би могао својим радом да заради четири круне дневно, и који при свем том пола дана залудничи или база, потрошио је, или боље рећи бацио је кроз прозор 2 круне, макар да је потрошио само 5 новч, за вријеме базња и залудничења.

Сјети се да је повјерење новац.

Кад ми неки човјек остави свој новац и после рока плаћања, онда ми он тим показује интерес или сву добит, коју бих могао из њега извући за све вријеме, докле је новац у мене. Добит може да

Но у Црној Гори остадоше невјерници потурчењаци; њима турци оставише у рукама град Обод и пазар Црнојевића.

Потурчењаци се осилише и почеше мишљати у племенским стварима. Мукло хрвање настаде од потурчењака те крваве очи брат на небрата подмитуе.

Одметник граи туђина а мрази рођена брата и часни крет — дичи се с Мухамедом.

Над Црном Гором ведро се небо замутило.

Доба митрополита из д ма Петровића.

На планини налази се долина, која изгледа жутина, око ње камени брегови и горе уздижу се, туда пролазилаху Црногорци за Приморје — туи нивљаше се младић, који еваким даном што старији бијаше жалосније пјесме пјеваше о Црногорцима.

Младић тај Данило Његуш, да би свануо дан ослобођења народу, пође на Цетиње и остриже се на гаристику само-стакном.

Пошто Црногорци виђеше на Цетињу Данила, саслушаше његове бесједе а увиђаше његове жеље и способности; сви скупа старјешине прогласише Данила (крштеним именом звао се Никола) за митрополита — господара Црне Горе — 1697 г.⁹⁾

Данило се и отимао и отимао неиставио, али иначе није могло бити по-стане господаром-митрополитом прије но је пуцу 20-ту годину имао.

То зачују околни Турци арбанашки па и потурчењаци црногорски, то сви

буде врло замашна за човјека, који има велики и солидан кредит и који се умјеје њим користити.

Сјети се да је новац такве природе, да се сам собом умножава.

Новац може да произведе и вац; произведени новац гради још брже други новац, и тако даље. Пет круна кад се корисно употребе, вријећеће шест; више пута употребањем, вријећеће двадесет и четири, и тако даље могу расти до сто наполеона. Што се брже новац обрће, тим ринше ће да се множи, тим ће брже да васте добит. Ко убије угојену крмачу, уништава тим и све њено потомство до хиљадиотг нараштаја. Ко проћерда једну банку, уништио је тим све, што је могао та банка да произведе, што износи на стотине круна.

Сјети се да можеш прикупити за годину дана суму од седамдесет и двије круне, кад дневно уштедиш само десет новч.

Помоћу овог незнатног новца, који се свакога дана неприметно избацује преко обичнога трошка, човјек који ужива повјерење може добити на своје лично јемство позајмницу од хиљаду круна са пет од ето. Овај капитал, кад га уложи у посао пре дуаимљив и умјешан човјек, може донијети велику добит.

Сјети се пословице: добар платан располаже туђим повчанником.

Човјек, који је познат да плаћа уредно и тачно о обећаном року може у свако доба, у свакој прилици да се користи готовином, што је имају на расположењу његови пријатељи, а то је, без сумње, веома корисан извор. После рада и штедње ништа не доприноси толико успјеху младога човјека у свијету, као тачност и уредност у свима пословима. Зато, ако си узео навац на зајам, не чувај га никад ни часа преко рока, кад си обећао да га вратиш. из страха да ти нечистиост у плаћању не затвори за навјек новчаник твога пријатеља. И најситији поштуници морају се имати у виду, кад се тиче кредита. Ударци твога чекића, који још у пет часова изјутра или у девет у вече допиру до ушију твога повјерљивца, учиниће га услужним још за шест мјесеци у напријед; али, ако те он види на билјару, али чује твој глас у крчми, у вријеме кад би ваљало да си на твоме послу, он ће одмах сјутра дан послати по свој новац и тражиће га свакога часа, само да би се што пријед осигурао. У оваквим ситуацијама човјек показује да ли су му обвезе његове увијек на уму; тим ћеш начинном стећи добар глас уреднога човјека, глас поштена човјека, а тим ћеш још више увећати свој кредит.

Чувај се добро, да не паднеш и погрешку, као многи другови твоји који имају кредита, т. ј. да сматраш да је све твоја својина, што год имаш у рукама, и да живиш према томе. Да би избегао овај погрешан рачун, ваља увијек да имаш пред очима тачан рачун твога издавања, као и примања. Ако се потрудиш да забележиш све до најмањих епитица, одмах ћеш осјетити добре последице тога поступка; ти ћеш пронаћи са каквом невјероватном брзином расту ситни издаци, те граде замашне своте, и ти ћеш увијети, колико си могао у прошлости да заштедиш, а да се баш тако много не стечеши.

скупа заванише на новог господара Црне Горе и памислише га погубити.

На вјеру турака владика Данило пође у Зету да освјешта ново саграђену хришћанску богомољу.

Владика Данило прими и Бога и вјеру; а Турци њему дадоше колац, да га погубе на главном мјесту Зете.

Зајаукао црногорски народ, слегла се Зета, Брда и горава Подгорица; сви посе откупе за владика свога.

Сунце принекло да земља пуца, а страшни вјетрови суштили се на Зецо Блато да лађе потапају.

Турци се слакомише на благо, а побојаше се да се богата Зета не отрује; те пустише владика Данила, а за то примише тежне откупе, све суза злата и црквених заклада.⁹⁾ О томе говори и на родна пјесма:

Сабор чини хаџи поне Јово,
На еред Зете, на сред земље равни;
На сабор је Зету окупио,
Зету земљу и Брда остао,
На китицу варош Подгорицу;
Па лм поче поче бесједити:
„О Зећани јадна браћо моја!“ и т.д. и т.д.

Данило кад се врати на Цетиње, скупи Црногорце, старешине; прваке и правовјернике; по избору све оне који љубљаху часни крет, и жељаху народу слободу. На им рече: невидите ли, Црногорци, што нам на очиглед ради Турци и потурчењаци? Ако ми до Божића привог не покољете све потурчешке и Турке у Црној Гори ви мене међу вама гледати нећете. Сви Црногорци на то пристадоше, а владика им даде упуства и наредбе.

Црногорци се развиђаше по племенима, свак на своја огњишта.

На осигт Божића; бадње вечери

⁹⁾ С. Милутиновић, стр. 33—34, о томе говори и народна пјесма.

Најзад, пут ка иметку биће постигнут, кад се споје у једно поглавито ове двије ријечи: рад и штедња; а то ће рећи, да не треба расипати ни вријеме, ни новац, већ обоје употребити по могућству најкорисније. Без рада и штедње нећете ништа постићи; помоћу њих учинићете све. Човјек, који зарађује онолико, колико у опште може да заради поштен један човјек, и који уштеди све што заради, осим нужних трошкова, мара без поговора постати богат, осим ако није друшце озлодило, мудрошћу свога провиђења, оно највише Биће, које управља свијетом и у које ваља сви да упиру своје очи, ради благослова поштенотга труда њихова.

Додатак. Новац је само онда од користи, кад се умјеје употребити. Ако ти је признато поштење и памет, можеш до бити на руковање капитал од ето наполеона за шест наполеона годишње. Ко дневно и лудо троши по два гроша, издаје годишње на празно више од шест наполеона, а то је цијена по коју се може добити на употребу свота од ето наполеона. Ко дневно од свога времена губи у беснослучењу по два гроша, тим губи корист да се послужи свотом од ето наполеона преко цијеле год. Све што се изгуби у времену, то је као у море бачено. Ко изгуби вријеме у предности од само пет круна, тај није страшно само тих пет круна, већ и сву добит, коју би могао имати, обрћући тих пет круна у неком корисном раду што чини замашну суму у времену од младости до старости.

II.

Како ћеш паметно куповати?

Трговац, који продаје на вересију, тражи за своју робу не само главну цијену, него и интерес на свој новац за оно вријеме, за које је он лишио свога новца; е тога, ко купује на вересију, плаћа и интерес на купљену робу; међу тим, ко плаћа готовим новцем, могао би тај новац дати под интерес; из тога сљедује, да се за купљену ствар увијек плаћа неки интерес.

На ипак је, при оваквим куповинама, боље плаћати готовим новцем, јер трговац који продаје на вересију, очекујући да изгуби пет по сто уседа неуверљивих дужника за толико увећава цијену роба коју продаје на почек, да би у сваком случају обезбједио накнаду. Ко купује на вјеру, плаћа свој дн за ту увећану цијену. Ко пак плаћа у готову, избегава да плаћа тај вишак.

III. Средство да увијек имаш новца у цесу.

У данашње доба, кад се у опште чује жалба, како је риједак новац, биће право добродушству показати људима, који немају пара, средство, којим ће боље снабдијети своје ценове новцем. Ја ћу им открити праву тајну, како се добија новац, измијети им непогрешан метод, којим ће накупити правне повчанке, као и начин, да их сачувају увијек пуње.

Два проста правила, кад се увијек имају на уму, имаће најбољше последице. Прво је правило: Рад и поштење морају бити твоји нераздвојени другови. Друго правило гласи: Троши дневно неколико новчића мање, него што ти је чиста добит.

Кад примјениш ова горња правила, твој ће мршави ден почети да се надима и неће имати никак потребе да виче, кад му је празна утроба, тебе неће више узне-

миравати твоји повјерљивци, неће те притискивати биједа, нићи ће ти глад досађивати, нићи ће те голотиња кочити; nebo ће ти свијати у живој свијетлости и задовољство ће да ти надима груди.

С француског. (Т—Г.)

(Шчеларство у Јевропи.) Од колике је важности подржавање и потпомагање пчеларства у народу лежи најдивније потврђење у тој околности, што и најсиромашнији горнтар посвећује своје слободно вријеме његовању пчела и подизању пчеларства. При том, сва услуга око тога његовања и подизања пчеларства тако је мала и незнатна, да се при најбољој години тако рећи етоетруко пенлати. У колико је год с једне стране предвиђена једна извјесна лијена зарада у добитку извјесне количине воска и меда, у толико је опет огарантована безусловна могућност, да се подигне капитал — у бројном стању кошница, на према томе и у очигледном повећању њихове вриједности.

Из података, које ниже доносимо, то се види јасније.

Константован је факт, да је годишња производња воска у Јевропи процијенена на 15 хиљада тона, у вриједности 27 мил. марака а годишња производња меда на 80 хиљада тона, у вриједности 44 милиона марака. То значи, да јевропски народи зберу у округлој суми за восак и мед на 89 милиона динара годишње. Као што се види, то је сума, о којој се данас, у овим критичким економским и финансијским приликама мора и треба да води најозбиљнији рачун.

Распоредујући годишњу производњу меда на поједине јевропске државе, долазимо до овог прегледа:

држава	кошница	тона
Немачка,	1,910.000	20.000
Швајцарска,	1,690.000	19.000
Аустрија,	1,550.000	18.000
Француска,	950.000	10.000
Холандија,	240.000	2.500
Белгија,	200.000	2.000
Грчка,	30.000	1.400
Русија,	110.000	900
Данска,	90.000	900

У Здруженим Државама у Сјeverној Америци рачуна се да ће да буде свега око 2,800.000 комада кошница, са годишњом производњом од 30 мил. тона меда.

Као што је познато, кошница има од разноврсних система, међу којима се јерзенова система признаје као најпрактичнија.

Међу тим, интересно је, да за данас постоји као највећа кошница на свијету она у Канади, а поменце у околини варошице Бектон. Њезин обим није ни мањи ни већи него да може да обухвати тежину од црних 20 хиљада метарских пена. У самој кошници живе и раде на 19 мил. пчела, које годишње зберу по 35—40 хиљада килограма меда.

Ова ријеткост одиета је приједна пажње свакога пчелара.

Да рано воће у цвијету не озебе. Око воћа, које рано цвјета, треба зими земљу откопати, и у тај откопани простор свијета, или још боље — леда насути, па га опет

дитву окодне хришћане, и да се кољу са Турцима — 1711.

Владика Данило окупи Црногорце на збор; препоручи им те Црногорци сложено похиташе на Турке, а владика исплаше књиге на окодне Брђане, Зећане и Херцеговце.

На владичину ријеч пламен свуда букуи и ошали турска села и вароши; а Турци осташе затворени у Оногшту, Спужу, Подгорици и Жабљаку.

Но у исто доба кад су Турци принуђени били да се морају предати, дошао је глас да је Петар велики прикљен да учини мир са Султаном, пошто му је војска на Пруту окољена остала.

Црногорци се тад невесели вратише и градови остадоше у турским рукама, а оста им и раја као и до тада по Зети, Грахову и Херцеговини.

Султан Ахмет немогаше прегорети јунаштво црногорско, по огорчен посла Сераићер Ахмет шапу са великом војском на Црну Гору.

Сераићер Ахмет дође у Подгорицу са 60 тисућа Турака пак посла владичу Данилу да му пошаље харач и три добра јунака у таоце.

Владика Данило видећи велику силу Турака, ску и на договор Црногорце, да сами одговоре на захтјевање царсва сераићера.

(Наставиће се.)

(1702)¹⁰⁾ од првих пјеваца свуд по Црној Гори превјерници потурчешаки буду поклани; не само они но и чељад њихова.

Велико је весеље било по само на Цетињу по и по цијелој Црној Гори божићкивало се славно.

Многа су се дјца црногорских потурчешака покретили али Турцима је тога дана нестало трага у Црној Гори.

Кад је Данило Црну Гору крстом прекретио, подигао је на развалина Иван-бегову цркву на Цетињу и Иван-бегов самостан што су Турци били разорили. — 1704 год.¹¹⁾

Тада на Данила ударише погранични Турци; а први прикљенице Херцеговци на Цуце¹²⁾ — 1706. Њих данило дочека, побједи, многе зароби — који се дадоше на откупе за горске вепрове.

Данило тада одлучи да уреди и утврди законе, па и да размакне граоине Црној Гори.

Но у то доба на истоку и на сјеверу појави се велики шум ратова између Шведа и Пољака, и Руса и Турака.

Руски Цар Петар велики¹³⁾, пошле Црногорцима посланике Милорадовића и Лукачевића да Црногорци с'владиком Данилом

¹⁰⁾ Милаковић, историја Црне Горе стра а 92 каже да је то било до 1703 а Гласник Д. С. Словености кн. XVII 1707 године.

¹¹⁾ Грнци, 1835 год. стр. 75. — Летописе црногорски: ва збо 1704 сграда владика Данило црковњ велику хр мз рождеству пресв. Богородице, посели и нас манастир саг ади и кулу на Довћену и у Махине.

¹²⁾ Цуце, јуначко племе у Катунској нахији (старој Црној Гори).

¹³⁾ Грнци, 1-35 год. стр. 71—74 Летописе црногорски: „ва збо 1711 д је аграматами от Москве от Цара Петра Михаило Милорадовић ва Чернују Гору ка владика Данилу и Черногорцима за велико зло манастирско и црногорско који почеше воевати на турске градове.“ Грамате писане 3 марта 1711 године.

земљом засути. На тај начин снјег или лед лагано се тони и разлађивањем жила задржава дрво у развићу, те ће усклад тога доцније и цвјетати.

Најукуснији хљеб онај је, који се зготови од брашна и процијеђене воде, у којој су добро прокуване мекнице.

Ла се свиње добро угоје — помије- шај са храном, коју свињама дајеш, добро стученога угља.

(Трговина.) Ово су цијене на па- нијем назарима:

Подгорица, 5 марта.

Волови сума од 120 кила 50 флор. — Брави овчи и кози сума 5 флорина — Урметин 1 кило 7 новчића. — Бранино урметиново 1 кило 6½ новч. — Пшеница 1 кило 8 новчића. — Овас 1 кило 5 новчића. — Рак 1 кило 6 новчића. — Јечам 1 кило 5 новчића. — Пасуљ 1 кило 12 п. — Кртола 1 кило 3 новч. — Масло 1 кило 70 новч. — Сир 1 кило 30 п. — Восак 1 кило 1 ф. и 30 новч. — Вуне 1 кило 50 новчића. — Дуван у листове 1 кило 40 новчића.

Никшић, 27 фебруара.

Волови од 120 кила 50 ф. — Брави овчи и кози сума 5 ф. — Пшеница 1 кило 8 новчића. — Урметин 1 кило 7 новчића. — Јечам 1 кило 5 новчића. — Суражица 1 кило 6 новч. — Масло 1 кило 70 новч. Сир млади 1 кило 30 новч. — Вуне 1 кило 50 новч. — Восак 1 кило 1 ф. и 30 п. Пасуљ 1 кило 10 новч. — Кртола 1 кило 3 новч. — Скоруп 1 кило 40 новч. Дуван у листови 40 новч. —

Даниловград, 3 марта.

Волови 25—55 ф. — Краве, 15—30 ф. — Овчи брави 3—6 флор. — Кози брави 3—7 флор. — Свиње од 2—25 флор. — Урметин 1 кило и по 7 новч. — Пшеница 1 кило и по 8 новч. — Вуна 1 кило и по 90 новч. — Масло 1 кило и по 1 флор. — Сир 1 кило и по 40 новч. — Дуван 1 кило и по 30—60 новч. — Скоруп 1 кило и по 60—70 п. — Кртоле 1 кило и по 3 п. — Зеље бијело 1 кило и по 3 новч.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 10 марта.

(С Двора.) Његово Височанство Господар и Његова Свјетлост Књаз Мирко у прошлу сриједу по подне повратили су се у Пријестоницу са Крушевца, где су неко вријеме про- вели. Његово Височанство Књаз Насљедник Данило раније је дошао.

(Парастос.) У прошлу суботу 4. тек. мј. био је у овд. манастирској цркви годишњи парастос блаженопо- којеној Књагини Зорки Карађорђевић. Парастосу су присуствовали: Њихова Височанства Књагиница Милена и Књаз Насљедник; г. г. министри, виши и нижи чиновници. Службо је Високо- преосвећени г. Митрополит Митрофан са мјесним свештенством.

— Данас прије подне био је у овд. дворској канцели парастос пок. Беши, у присуству Височанственог Двора и чиновништва.

(Први гост.) Већ су почели са стране долазити посјетници на Цетиње. Први је ове године дошао г. др. Ју- лијус Ромберг из Берлина, који је јуче одавде пошао.

РАЗЛИЧИТО.

(Земљотрес у Кучану.) Из Петро- града пишу: „Потврђује се вијест, да је напредна персијска трговачка варош Кучен 5 јануара о. г. усљед једног земљотреса, савијена са земљом. Сада се о том не- еретном догађају причају слесдеће поједи- ности: Око 11 сати прије подне осјетила се из испода подземина тутњава као каква паљба из стотине тонова, коју је пратио труе поласећи од југа на сјевер, и то тако страховит, да се за неколико трену- така 800 кућа у Кучану претвориле у право рушевине, под којима је лежало 3.000 мртвих и рањених становника. Још прошле године, страдала је варош од тем- ког земљотреса. Многи од понаслих становника, а тако исто и јерменски тр- говци настанили се у колима иза Кучена,

те кад су мало к себи дошли, постаране се за помоћ пострадаој вароши. На све стране чуо се јавк и стењање оних што су остали живи, за својим изгубљенима. У великом варошком купатилу, у тренутку катастрофе, било је 300 жена са дјецом, те и они сви изгубише. Најљешни мошера — Имаа Сале-Султане-Ибрахим, која бјеше поштеђена лавске године, сада се бјеше сурвала, затрпавши велики број богомо- љца и хаџија, чија су се заноматања чула још неколико сати а нико им немога помоћи. Сасвим неповијеђених становника остао је врло мали број. Руски консуларни агент, г. Набиделов, прошао је са малом озлобом на руци, иначе је изгубио сав свој иметак, и сва акта и хартије. Код преживјелих јако се осјетила оскудица у храни. Кучански намјесник Назир-кан, који бјеше отицубао, вратио се 8-ог јануара натраг, подијелио је међу сиротним ста- новницима новаца, обећавајући још да ће мошери подићи помоћ. Али завајниски листови имају право са својим примјед- бама, да би боље било, да би новац што би се издао за подизање мошере набаи хране за становништво, које три сваку нужду и нати се глађу. Подземна тутњава трајала је још до 14-ог јануара, али без икаквог поновљеног труса. На многим мје- етима у вароши попуцала је земља; многи су извори усанули, а на противови се појавили. Поново је стигла заповијест из Техерана, да се све власти и сви заводи премјесте у 13 км. метара уд љено мје- есто Геу-геу, које се подиже као варош, те ће се у поглед шаху звати: „Шах Назир.“

(Извјештаји кинеског цара.) Ки- нејски цар има два главна своја извјешта- оца, који му достављају све што се догоди у његовом царству. Један је извјеште- лац добра. Тај му доставља само оно што је добро и лијено, и благог томе, коме је он пријатељ. Други је извјеш- те лац зла. Тај Цару доставља само све гласове, и тешког томе, на кога он очима погледне, или ко се њему замјери буди чим. Од овога је до скоро држало 400 милијуна Китајана. Но ето ту скоро — сви су сиромаси данули душом. Недавно царица кинеска одузме себи живот. Мајци царевој јако жао добре и младе снахе, а извјеште лац зла по свом злом обичају ваада о туђем злу радећи каже мајци царевој да се је млада царица убила од зла царева, јер ју је зло држао. Због тога мати етине сина карати, а Цар се досјети и послаје јувјери, да је ову злу невиницу мајци његовој казао извјеште- лац зла, те га прогна у вјечито заточе- ње — да о своме злу ради и да се мучи. Тако су се цар и сав народ од 400 мили- јуна ослободили злог извјештоца, који није штедио чак ни свога Господара!

(Задовољно љубопитство жена.) Бијаше пријеме скуштинског рада. Го- сподин Н. права паљивчина. — Једном његова госпођа позвала своје прије на гозбу о свом рођен-дану. Било их је пуно, па све етале питати и одговарати у један глас. Ђеретају ли — Ђеретају, свакога језиком дотакну. На једаред госп. Н. који је био својим послом некуда у вароши, дође међ њих, а оне ти га заокуне: што је ново? што је ново? Он се уозбди, па ће рећи: „Глушест! Што још пеће у нашој скуштини да се чује!“ Жене све у глас: „Ама Бога ви што је, казујте што је!“ „Глушест! Наша војна скуштина ри- јешила: која жена има мала уста — може имати по два мужа!“ „И-и-и!“ — повичу све, скуштини уста да се јела виде!“ — „Е, даље је ријешила: Која жена има велика уста, да може имати и четири мужа!“ На то све госпе једногласно повичу: „а-у!“ толико зинувши, да би свакој могла гуска улећети у уста!

(Чудан назар.) У француској варо- шини Морлану држи се сваког петка чудноват назар:

Кунци се скупе у главној улици, и сваки од њих носи велике ножице. Младе, епите љевојке, којима је новац од велике потребе, етоје по двије и двије пред вра- тима а с раснлетеном косом низ плечи. Кунци прилазе њима, разгледају им дужину и гуштину косе, па се погађају око ње. Пошто се утврди цијена (од 3 до 20 круна,) кунац извади новац, пружи га љевојци, а она се обрне те јој овај ножицама осјејече косу до саме главе.

(Рецепт за домаћинце.) Једна пекуена домаћина препоручује свијема другима, ко- је желе бити добре домаћинце, овај рецепт: Узми подједнаке количине: „вјерност“, „искреност“, „чисте побожности“, „благовести“, „скромности“, „умјерености“, „предности“, „обазривости и штедње“, па све то саси у велику чашу „стриљена“, измијешај и редовно у свакој прилици, прије и послије једе, сваког дана узимај, па ће ти добро бити, и муж се неће никад на те пожалити, ако је човек.

(Шаловита велосипеда.) У почетку маја тек. године приредиће се у Турину

(Италија) интернационална изложба вело- сипеда и осталог прибора уз њих. Том приликом извршиће се и парочита трка на њима.

ПРИПОСЛАНО.

Славном уредништву цијењеног „Гла- са Црногорца.“

Пошт. господине Уредниче!

Молим, да уврстите у вашем цијење- њеном листу ово неколико редака у корист истине:

У броју 7-ом 95 године „Гласа Цр- ногорца“ у „Писму Уреднику“, г. Славјан- ски измјењу осталога вели: Овдје (на Ње- гупинама) одахнувши неколико (његова два пјевача,) осушених се и закушених код некаквог Њемца Рајвајна, који држи гости- онцу, и који их је добро одро за оно мало, што им је изнио да једу, они се ријешили да сами без пратиоца крену даље...

Ево како је била ствар: та два ње- гова пјевача, дођоше код мене, и прије по изреку обичног поздрав, зајакунуше: „Ух, дај вотке.“ Пили су финог привијенца тако, да ми се је било досадило доно- сити, а њима се не досади ниш. „Да- вај да закушмо“ рекоше. Допесем им го- тово по приште, јаји приганах младим маслом. цијељу кокош варену, сира пајови- нијег Његупиног, вина од libitum хљеба бијелог, кафе, духана, пећ гори као икад. Завскаше рачун. Разжаливши се на њихово несретно стање, зазвках им за све што су јели и пили, и за оку вина те им дадох на пут, само по 1 ф и 40 новч. Да је то петипека истина позивам се на живе свје- доке: Лакша Васојевића, Сава Ђиновића, Андрије Ђуновића, Миха Тетковића, Нова Врбичу и друге.

Дакле вас пут из Кртора до Цетиња и назад, коштао им је:

За први објед за двојицу . 2 ф. 80 п.
Још за путину 2 ф. 50 п.
За објед на повратку за двојицу — 90 п.
Свега 6 ф. 20 п.

Позивам их, нека побјеђу моје оправ- дање, ако имају чим.

Његупини, 3 марта 1895 год.

Антон Рајван
уоститељ.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ ГОР. БИРА.“

БЕРЛИН, 4 марта. — У рајх- етагу је Маршал изјавио, да ће влада грчка енергично заузети се за наплату свих справедљивих потраживања по- вјерпоца њемачких.

ПЕТРОГРАД, 4 марта. — Ки- нески преставник предузео је кораке за интервенцију Русије ради очувања цјелине кинеских континенталних по- сједа.

БЕЧ, 5 марта. — Јављају, да ће Царица њемачка са породицом доћи у Албанију 22 марта, а Цар Вилем доцније, и остаће ту три неђеље.

ПЕТРОГРАД, 6 марта. — Ло- банов именовао министром спољних послова.

БИОГРАД, 6 марта. — Избори за скуштинску наређени су за 7 април тек. год.

МАДРИД, 6 марта. — Кабинет Сагастов дао оставку због нападаја офицерских. Листови држе, да ће Са- гасту поново бити понуђено образо- вање кабинета.

АЛБИР, 6 марта. — Царевн руски приснио овђе.

ЛОНДОН, 6 марта. — У доњем дому Греј изјавио је, да је влада овла- етила посланика свог у Цариграду, да учини преставку Порти односно рђавог поступања гувернера од Вана противу јерменских хришћана, и да ће влада водити озбиљна рачуна о томе што су 2500 до 3000 Јермена уапсени из политичких разлога.

ПАРИЗ, 7 марта. — Војвода од Аосте вјерно се с Принцемом Јеленом Орлеанском.

БЕРЛИН, 8 марта. — „Нордд.“ потврђује вијест, да ће Цар Вилем 14 т. м. посјетити Бизмарка у Фридрих- сру-е. — Принц Валдемар умро (књаз од Лине Детмолда).

*) За ове ствари уредништво не одговара.

ОБЈАВА.

Лицитација руја Ријечке и Црмичке Пахије биће на 4. Априла ове 1895 године. За то се чини на знање свакоме ономе који би желио узети речени руј, да се пријави нај- даље до 2. Априла у Управи Вароши Ријеке, јер ће се 4. Априла на четири сата после подна потписати речени руј ономе који највишу цијену понуди, а онај ко узме речени руј треба да да кауције 200 наполеона било у новцу или у непокретном имању; а исти кунац да да за трошак око продавања руја општинарима Ријечке и Црмичке Пахије а. вр. флорина стотину и пе- десет.

Ријека, 5 марта 1895 год.

Кап. Илија Лопичић

Кап. Нико Ђ. Кусовац.

(1—4)

ОБЈАВА.

Кућа синова пок. Ђура Влахови- ха, која је прошле године изгорела, покривена није, налази се између нај- љешних мјеста у овој вароши. Зидови су здрави, са двије доста велике бу- тиге, и међу њима портник.

Кућа је поземљуша, која се про- даје на јавном пиканту, за намир но- ваца Митра Беловића, пошто је речени дао новце за грађење исте.

Који би је желио купити нека се пријави у овој Управи, најдаље до 14 априла ове 1895 године, ког ће се дана понудиоцу највише цијене пот- писати.

Вир-пазар, 28 фебр. 1895.

Број 32.

Управитељ вароши Вира

Кап. Милан Поповић.

(1—5)

ОГЛАСИ.

EPILEPSIE,

crampes, Neuralgie, sont guéries complètement d'après une méthode unique, mille fois éprouvée. Traitement par lettre après la remise d'un rapport circonstancié, contenant timbres-poste pour la réponse. Se diriger a:

OFFICE SANITAS

57, Boulevard de Strasbourg

(10—20)

PARIS

Maladies secrètes

impotence, sont guéries avec sûreté. Trai- tement par lettre après l'envoi d'informa- tions spéciales qui soient accompagnées de timbres poste pour la réponse. Se diriger à l'adresse:

OFFICE SANITAS

57, Boulevard de Strasbourg

(21—26)

PARIS